

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 34 (1989), No. 2, 117--119

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137578>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1989

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

zovala od 3. do 7. srpna 1988 *International Symposium on Research and Development in Mathematics Education*, matematicko-fyzikální fakulta Karlovy univerzity v Pra-

ze pořádala ve dnech od 8. do 12. srpna 1988 v Karlových Varech 2nd *Conference on Didactic Issues in Teacher-training Studies on the University Level*.

jubilea zprávy

Rukopisy článků k osobním výročím nebo k výročím institucí musí být redakci dodány 9 měsíců před datem výročí, mají-li být publikovány včas.

ZEMŘELA PROFESORKA
A. Z. KRYGOWSKÁ,
ČESTNÁ ČLENKA JČSMF

V květnu 1988 přišla z Polska smutná zpráva o úmrtí A. Z. Krygowské, profesorky Jagellonské univerzity a Vyšší školy pedagogické v Krakově. Zesnulá patřila k zakladatelské generaci didaktiků matematiky ve světovém měřítku, byla vynikající učitelkou matematiky a didaktiky matematiky a měla velmi přátelský vztah k Československu.

S profesorkou Krygowskou jsem se naposled setkal v roce 1984, kdy byla v Krakově u příležitosti jejích osmdesátých narozenin uspořádána mezinárodní konference o vyučování matematice. Na této konferenci se sešla řada didaktiků matematiky z celého světa. Podle profesora H. Freudenthala patřila jubilanтка k nemnohým pracovníkům z didaktiky matematiky, kteří reprezentovali vynikající úroveň v matematice i pedagogice a jako jediná ve světovém měřítku založila krakovskou školu didaktiky matematiky, která je dnes světově uznávanou. Většina polských didaktiků matematiky se považuje za žáky prof. Krygowské.

Práce zesnulé je sice u nás známa, ale podle mého názoru se jí dosud málo využívá. Chtěl bych proto při této příležitosti upozornit na tři

oblasti vědeckého díla prof. Krygowské, z nichž může československá didaktika čerpat podněty.

Jako předsedkyně komise pro tvorbu osnov a autorka učebnic byla prof. Krygowská jedním z tvůrců koncepce vyučování matematice na polské střední škole v letech 1976–1986. Z těchto let pocházejí její učebnice geometrie pro polská lycea. Tyto učebnice jsou deduktivně pojaté a obsahují velké množství moderně koncipovaného učiva. Byly to ovšem učebnice poměrně náročné pro učitele i pro žáky. Prof. Krygowská zastávala vždy stanovisko, že školní matematika na každém stupni vyučování musí být „opravdovou matematikou“. V posledních letech života bylo její pracovní úsilí zaměřeno na promyšlení perspektivní koncepce vyučování matematice pro příští století.

Dalším velkým dílem prof. Krygowské je třídílná monograficky pojatá didaktika matematiky (*Zarys dydaktyki matematyki 1, 2, 3, 1977*). Toto dílo bylo patrně vyvrcholením posloupnosti polských didaktik a je pozoruhodné, že úsilí polských kolegů na tomto poli pokračuje vydáváním nových učebních textů a učebnic.

Prof. Krygowská napsala velké množství článků a studií, které otiskly nejen polské časopisy (*Matematyka, Wiadomości matematyczne*), ale periodika celého světa. V roce 1985 vyšel polský překlad výběru jejích prací publikovaných v cizině (*Modernizacja kształcenia matematycznego i jej wpływ na rozwój dydaktyki matematyki*, Krakov), který má 165 stránek. Díky autoritě prof. Krygowské se podařilo i v době vzrůstajících hospodářských potíží založit v roce 1979 periodikum *Dydaktyka matematyki*, které je dodnes jediným vědeckým didaktickým časopisem v zemích RVHP.

Prof. Krygowská se velmi intenzivně podílela na rozvíjení mezinárodní spolupráce v oblasti vyučování matematice, pracovala v tomto hnutí v mnoha funkcích, byla i předsedkyní a čestnou

předsedkyní Mezinárodní komise pro zlepšení vyučování matematice (CIEAEM).

A. Z. Krygowská měla ráda školu a měla ráda matematiku; jím zasvětila celý svůj život. Měla i jednu velkou soukromou lásku: Tatry. Zemřela v plném rozmachu tvůrčích sil, zanechala za sebou mnoho nerealizovaných úmyslů, nedokončenou monografii, konspekty referátů a článků. Nedokončila již přípravu XI. svazku *Dydaktyki matematyki* ...

Uctěme její památku studiem jejího díla.

František Kuřina

ZA PROFESOREM LADISLAVEM SEDLÁČKEM

9. května tohoto roku vzpomínáme druhého výročí náhlého skonu prof. RNDr. Ladislava Sedláčka, CSc., profesora algebry na přírodovědecké fakultě Palackého univerzity v Olomouci, někdejšího děkana této fakulty a vedoucího její katedry algebry a geometrie.

Profesor Sedláček se narodil 2. května 1921 v Konicích (okres Svitavy) v rodině zaměstnance ČSD. Záhy po jeho narození se rodina ze sociálních důvodů přestěhovala do Zdounek na Kroměřížsku. Zde Ladislav Sedláček navštěvoval obecnou školu a pak studoval a maturoval na reálném gymnáziu v Kroměříži. Po maturitě v roce 1940 pracoval nejprve u firmy BAŤA ve Zlíně, potom byl totálně nasazen ve Vídni. Odtud se ilegálně vrátil v prosinci 1944 domů.

Po osvobození studuje od října 1945 obor matematika-deskriptivní geometrie na přírodovědecké fakultě tehdejší Masarykovy univerzity v Brně. Po ukončení vysokoškolských studií v roce 1948 a pětiletém působení na gymnáziích v Českém Těšíně a Příboře je jemu, jako středoškolskému učiteli s vynikajícími výsledky, nabídnuto místo vysokoškolského učitele na katedře matematiky Vyšší pedagogické školy v Opavě. Toto místo přijímá a stává se též externím aspirantem prof. RNDr. Josefa Metelky na přírodovědecké fakultě Palackého univerzity v Olomouci, kam též sám v roce 1958 přechází. Aspiranturu absolvuje ve specializaci algebra; v roce 1961 úspěšně obhájí kandidátskou disertaci *Množiny a grupy s operátory*. Během dalších tří let se habilitoval prací *Direktní součiny grupoidů s operátory* jako docent přírodovědecké

fakulty UP pro obor algebra a teorie čísel. V roce 1970 byl jmenován profesorem matematiky.

Ve své vědecké činnosti vycházel prof. Sedláček z prací akademika Otakara Borůvky a zaměřil ji především na různé modifikace věty Schreierovy a Jordanovy-Hölderovy. Po řadu let byl vedoucím výzkumného týmu řešitelů dílčího úkolu „Všeobecné algebraické struktury a jejich aplikace“. V letech 1972–73 vedl fakultní výzkum „Ternární struktury“. Jako člen komise pro obhajoby kandidátských dizertačních prací z teorie vyučování matematice byl oponentem řady těchto prací, lektoroval vysokoškolskou učebnici *Algebra a teoretická aritmetika*.

Na přírodovědecké fakultě Palackého univerzity vedl přednášky, semináře a cvičení svého oboru jak ve studiu zaměřeném na přípravu budoucích učitelů matematiky, tak i ve studiu orientovaném na přípravu vědeckých a odborných pracovníků v matematice. Ve výuce dovedl brilantně spojovat abstraktní výklad s jeho konkrétní zvláště ve středoškolské matematice; systematickostí, účelností a precizností byly přirozenými atributy výuky jím uskutečňované. Jako vedoucí katedry i jako děkan fakulty projevoval

Foto: Archiv JČSMF

veľké pochopení pro podporu výuky v matematických triedach špecializovaných gymnázií a predvšim na gymnáziu M. Koperníka v Bílovci.

V nejvyšší akademické funkci na fakultě (1973—1980) se zasloužil o zavedení řady nových studijních oborů, např. matematická analýza, biofyzika a chemická fyzika, systematická biologie a ekologie, a o stabilizaci oborů již zavedených (matematika-deskriptivní geometrie). V neposlední řadě má též zásluhu na vybudování nových výukových objektů na fakultě. Tím i další svou osobní angažovaností usiloval o zvýšení prestiže přírodovědecké fakulty i celé Palackého univerzity. Profesor Sedláček zastával dále řadu funkcí celostátního významu, v nichž se zasazoval o realizaci projektu československé výchovně vzdělávací soustavy.

Činnost vysokoškolského učitele, práce pro Palackého univerzitu a zvláště pro její přírodovědeckou fakultu, jakož i vzorná péče o rodinu byly součástí jeho životního poslání. Takového jej ztratila rodina, jeho kolegové na katedře, fakultě i univerzitě. Čest jeho památce!

Dalibor Klucký

ZPRÁVA O 2. KONFERENCI BIONIKA 88 V DŇOCH 24.—26. 5. 1988 V BRATISLAVE

Konferencia BIONIKA 88 nadvázovala na tradíciu prvej medzinárodnej konferencie BIONIKA 77, ktorá sa konala v roku 1977 v Bratislave. Odrážala všetky predstavy a námety, ktoré sa v ČSSR v tom čase diskutovali v súvislosti s bionikou, nástojčivo sa hlásiacou k slovu. Za ostatných 11 rokov sa bionika prudko rozvíjala. Nastúpila výpočtová technika ako výkonný nástroj napojený na biomedicínsku inštrumentáciu a ďalej pokročila aj teória bionických sústav. Vďaka počítačom, ale aj zdokonaleným metódam merania na biologických objektoch dokážeme identifikovať zložité biologické štruktúry. V súčasnosti sme svedkami explózie nových poznatkov od úrovne subcelulárnej cez biologické membrány, orgány a organizmy až po populácie. Metódy umelej inteligencie sa rozvíjajú z pozície biologických vied na jednej strane a vedných disciplín, ako sú matematika, informatika a kybernetika na strane druhej. Tento proces sa odráža aj na poli prípravy odborníkov pre bioniku. Disciplíny teore-

tickej biológie a aplikovaných biomedicínskych vied sa matematizujú a sú vybavené náročnými metodikami. To vyžaduje špecifickú prípravu „biovedcov“, teda aj „biomatematikov“ a „bioinžinierov“. Na tomto mieste je vhodné pripomenúť, že len nedávno bola zriadená komisia pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác vo vednom odbore bionika. Toto vedecké fórum je určené najmä inžinierskym kádrom, ale bez spolupráce s teoretickými pracovníkmi biologického výskumu a pracovníkmi aplikovaných vied, ako je biomedicína, je ďalší rozvoj nemysliteľný.

Konferencia BIONIKA 88 sledovala tieto rámcové témy:

- teória a prax bionických sústav,
- biomedicínska technika,
- biokybernetika a bioinformatika,
- rozvoj metód molekulárnej elektroniky,
- príprava odborníkov pre bioniku.

Hostami konferencie boli aj dvaja významní odborníci zo zahraničia. Boli to prof. M. MARKOV z Univerzity Klimenta Ochridského v Sofii a prof. H. TI TIEN z Michigan-State University v East Lansingu v USA. Obaja prednášali o aktuálnych problémoch rozvoja molekulárnej elektroniky a o niektorých vlastnostiach biologických membrán, najmä z hľadiska biofyziky.

Výsledkom druhej konferencie BIONIKA 88 bolo ďalšie prehĺbenie poznatkov o bionike, pričom bioniku chápeme ako fyzikálne-kyberneticky orientovanú disciplínu, v ktorej sú pre rozvoj vedy a techniky zaujímavé vzory zo živej prírody. Pripomíname, že toto poňatie bolo prvýkrát sformulované začiatkom 60. rokov (konferencia v Daytone, USA v r. 1960).

Konferenciu organizovalo viacero vedeckých spoločností na čele s Odbornou skupinou elektrotechnika v zdravotníctve pri Slovenskej rade ČSVTS. Odbornými garantami konferencie boli doc. ing. ŠTEFAN NEUSCHL, CSc. (Ústav biotechnológie SVŠT v Bratislave) a člen korešpondent PETER KNEPPO (Ústav merania a meracej techniky Centra elektrofyzikálneho výskumu SAV v Bratislave). Predsedkyňou prípravného výboru bola RNDr. A. OTTOVÁ, CSc. (Ústav biotechnológie SVŠT v Bratislave).

Skvalitnenie dialógu medzi biologicky a matematicko-inžiniersky orientovanými odborníkmi vyžaduje organizovať pravidelne konferencie tohoto druhu.

Š. Neuschl, A. Ottová